
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

גרמנים, יהודים וצ'כוסלובקים במרכז אירופה בעת החדשה -
13312

תאריך עדכון אחרון 19-09-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר דימיטרי שומסקי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: dimitry.shumsky@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:
ד"ר דימיטרי שומסקי

תאור כללי של הקורס:

הקורס יתמקד ביחסי הגומלין בין גרמנים, יהודים וצ'כים במרכז אירופה מראשית העת החדשה ועד אחרי מלחמת העולם הראשונה. הדגש המיוחד יושם על ההיסטוריה התרבותית והאינטלקטואלית של יהודי פראג בסביבה הרב-דתית והרב-לאומית, ועל מקומם של היהודים בסכסוך הצ'כי-הגרמני – מן החריפים שבסכסוכים הלאומיים תולדותיה של אירופה המודרנית.

מטרות הקורס:

הסמינריון יפגיש את התלמידים עם מגמות היסוד בתולדות היהודים, הצ'כים והגרמנים בפראג בראשית העת החדשה ובעידן המודרני, ולמחקרים ההיסטוריים על העיר וקבוצותיה האתניות. כמו כן, הסמינריון נועד לתת לתלמידים כלים להתמודדות מחקרית עצמאית עם הסוגיות שאותן יבחרו לחקור.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לשלוט בספרות היסוד על היהודים והלא-יהודים בבוהמיה ומוראביה בראשית העת החדשה ובתקופה המודרנית; לעקוב אחר דיאלקטיקת יחסי הגומלין בין יהודים לסביבתם בהקשרים המולטי-אתניים; למקם את הדיון בתולדות היהודים בהקשר הרחב של תולדות סביבתם התרבותית והחברתית; לעמוד על ממד ההמשכיות ושינוי בהיסטוריה היהודית במרכז אירופה בין העת החדשה המוקדמת לתקופה המודרנית; לנתח היסטוריה מקומית ואורבאנית בתנאים של הסתגלות וסכסוך בין קבוצות דתיות, אתניות ולאומיות שונות.

דרישות נוכחות (%) :

90

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, סמינר, קריאה מודרכת

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

המהפכה ההוסיטית והיהודים; מהר"ל מפראג וזמנו; עידן האבסולוטיזם הנאור; יהודים והפטריאטיזם המקומי הבוהמי בתקופת ה-Vormaerz; 1848; הסכסוך הלאומי הצ'כי-גרמני ויהודי פראג; ציונות פראג; החוג הפראגי, פרנץ קפקא ובני דורו

חומר חובה לקריאה:

ובל, ישראל יעקב. "יהודים, הוסיטים וגרמנים על פי הכרוניקה 'גלגול בני חושים'". ציון נ"ד (ג'), תשמ"ט): 275-319;

קולקה, אוטו דב. "הרקע ההיסטורי של משנתו הלאומית והחינוכית של המהר"ל מפראג". ציון נ'

(תשמ"ה): 277-320;

מבורך, ברוך. "מעשי ההשתדלות באירופה למניעת גירושם של יהודי בוהמיה ומוראביה, 1744-1745". ציון כ"ח (תשכ"ג): 125-164;

Bernard, Paul. "Joseph II and the Jews: the Origins of the Toleration Patent of 1782". *Austrian History Yearbook* 4/5 (1968-69): 101-119

קסטנברג-גלדשטיין, רות. "אופיה הלאומי של השכלת פראג". מולד כ"ג (חוברת 201-202, תמוז-אב תשכ"ה): 221-233;

קסטנברג-גלדשטיין, רות. "ה'פורמץ' היהודי בגרמניה ובבוהמיה - מה נשתנה?". דברי הקונגרס העולמי למדעי היהדות 9 (ב' 2, תשמ"ו): 27-34;

קסטנברג-גלדשטיין, רות. "היהודים בין הצ'כים והגרמנים בארצות ההיסטוריות 1848-1918". גשר ט"ו, ב-ג (תש"ל): 49-72;

Frankl, Michal. "'Sonderweg' of Czech Antisemitism? Nationalism, National Conflict and Antisemitism in Czech Society in the Late 19th Century". *Bohemia* 46 (1, 2005): 120-134;

שומסקי, דימיטרי. "היסטוריוגרפיה, לאומיות ודו-לאומיות: יהדות צ'כו-גרמנית, ציוני פראג ומקורות הגישה הדו-לאומית של הוגו ברגמן". ציון סט (תשס"ד): 45-80;

לבסקי, חגית. "לאומיות בין תיאוריה לפרקטיקה: הנס קוהן והציונות". ציון ס"ז (ב, תשס"ב): 189-212;

Shumsky, Dimitry. "Czechs, Germans, Arabs, Jews: Franz Kafka's 'Jackals and Arabs' between Bohemia and Palestine." *AJS Review* 33 (1, 2009): 71-100

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 45 %
הגשת תרגילים 45 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

ייתנו שני ציונים: אחד על העבודה הסמינריונית, ואחד על הקורס כמפורט לעיל